

Verslag sectortafels stikstof

Datum: 1 oktober 2020 19.30-21.00 uur Teams vergadering

Aanwezigen: René Paas, Henk Staghouwer, Siets Faber, Ron Lander, Anco Hoogerwerf, Harry Broers, Mark Post, Tsjerk Bottema, Olaf Slakhorst (allen provincie Groningen) Marco Glastra, Rieks van der Wal (natuurorganisaties) Cas Konig, Frans Alting (bedrijfsleven) Wietse Duursma, Robert Winter (landbouw), Kees Vianen (bouwend Nederland)

Presentatie GRoninger Aanpak Stikstof

Gras in vogelvlucht

In de Groningse Aanpak Stikstof beschrijven we een integrale aanpak, waarmee we onze natuur beschermen en er tegelijkertijd ruimte is voor economische en maatschappelijke initiatieven.

De GRAS is gebouwd op drie pijlers: de gebiedsgerichte aanpak rond Lieftingsbroek, innovaties in de sectoren en vergunning en handhaving. In de gebiedsgerichte aanpak nemen wij gerichte maatregelen om de stikstofgevoelige natuur in het Natura 2000-gebied Lieftingsbroek te herstellen. Daarnaast gaan wij provinciebreed met sectoren aan de slag om de totale stikstofemissies in Groningen te verlagen. Tot slot zetten wij ons in voor een robuust vergunningensysteem.

We hebben hiervoor een aantal uitgangspunten geformuleerd die voor ons van belang zijn:

- de stikstofproblematiek is in de kern **een landelijk probleem**. Dit betekent dat alleen samen met het Rijk een houdbare oplossing gevonden kan worden;
- het **nemen van bronmaatregelen** is een wezenlijk onderdeel voor het bereiken van de natuurdoelen, primair de verantwoordelijkheid van het Rijk;
- **natuurherstel moet samengaan met transitie in de sectoren** en met perspectief voor de sectoren.

In de Gras beschrijven we daarom zowel het landelijke beleid als ons eigen beleid.

Pijler 1: Gebiedsgerichte aanpak Lieftingsbroek

- natuur herstel maatregelen
- gerichte maatregelen bij piekbelasters
- benutte koppelkansen in het gebied

Pijler 2: Innovaties binnen sectoren

Landbouw

- stikstof onderdeel lopende trajecten
- een pilot in de provincie
- verkennen grondfonds

Natuur

- natuurherstelmaatregelen waarbij gekeken zal worden naar de hydrologie, overgangsgebied natuur en landbouw
- biodiversiteit strategie

Industrie

- beschrijven we een aantal mogelijke oplossingsrichtingen die we willen onderzoeken.
- Daarnaast neemt de industrie al maatregelen in het kader van onder andere het klimaatakkoord die de emissie vermindert.

Mobiliteit

- verduurzaming
- aanpassen aanbestedingsbeleid

Pijler 3: Vergunningen en handhaving

- inzetten op een robuust vergunningensysteem
- legalisatie van activiteiten die voor of tijdens de PAS vrijgesteld waren van vergunningplicht
- regionale drempelwaarde
- samen met Rijk en provincies ontwikkelen van een gezamenlijke handhavingsstrategie

Verslag bestuurlijke sectortafel

Per sectortafel heeft de voorzitter van de sectortafels, in een aantal punten, de opmerkingen en aanbevelingen samengevat die tijdens de sectortafels zijn gemaakt. Deze zijn hieronder per sector opgesomd. Daarnaast zijn aanvullingen, die tijdens het overleg zijn ingebracht, kort weergegeven en wordt ingegaan op extern salderen en de problematiek van de melders.

Industrie:

- GRAS biedt aanknooppunten en richtten voor oplossingen, graag ziet men hiervoor ook een planning en een tijdlijn met te ondernemen stappen.
- Industrie in Groningen is meer dan alleen SBE ook daar moet aandacht voor zijn, bijvoorbeeld ook Oldambt.
- Enthousiasme over gebiedsgerichte aanpak/ bestemmingsplan, ook bij ministeries leeft dit idee goed om hierin samen op te trekken en kennis te delen.
- Het idee leeft dat we bij de vergunningverlening strenger zijn dan strikt noodzakelijk zou zijn.
- Vraag is hoe de mogelijke stikstofruimte in de komende tijd zal worden verdeeld.

Vanuit de industrie komt aanvullend dat het haast niet uit te leggen valt dat nieuwe initiatieven in de Eemsdelta, die allemaal van essentieel belang zijn voor het realiseren van de energietransitie en verduurzaming van de chemie, niet vergunbaar zijn.

Bouw:

- Bouw heeft op dit moment geen stikstofproblemen in de provincie Groningen, dit in tegenstelling tot andere provincies.
- Samen met vertegenwoordigers van de bouw zou gekeken kunnen worden hoe uitvragen vanuit de provincie zouden kunnen worden verbeterd zodat er meer oog is voor het stikstofprobleem terwijl er ook oog is wat haalbaar is in de praktijk.
- Hierbij zou ook gekeken moeten worden of meerjarige opdrachten mogelijk zijn omdat dit het terugverdienen van investeringen vergemakkelijkt.
- Vanuit de Staten kwam nog de vraag hoe het zit met de bouw in de Drentse gemeenten van de regio Groningen-Assen.

Natuur:

- Een aardig verhaal, maar het mag wel concreter. Concreter in wat nu werkelijk het stikstofprobleem van Groningen is, welke middelen heb je als Rijk en Provincie, welke instrumenten zet je in.
- Een integrale visie op het landelijk gebied wordt gemist. Stikstof is niet alleen het probleem van Liefdingsbroek, het speelt breder en je moet het in samenhang met landbouwtransitie, energie, RO, landschap en biodiversiteit oppakken
- Aanpak: richt je naast effectmaatregelen (evt. luchtwassers) ook op brongerichte maatregelen (mestwetgeving) en structurele ingrepen (hydrologisch).

Overheden:

Bij de (ambtelijke) aanwezigen was het moeilijk om reacties en/of standpunten ten aanzien van GRAS te ontlokken. Er was in ieder geval geen kritiek te bespeuren. Er leven wel veel vragen. De hoofdvragen waren:

- Hoe als gemeentelijke- en waterschapsoverheden in de planvormingsfase om te gaan met de stikstofproblematiek. Bijvoorbeeld: het ontwikkelen van een nieuwe woonwijk. Hoe breng je de effecten in beeld? Meenemen in het MER? Bestemmingsplan?
- Hoe gaan jullie om met innovaties, worden die gebruikt om de drempels in te zetten?
- Overig: Graag aandacht voor scheepvaarteffecten, hoe stikstofregistratiesysteem opzetten en bijhouden, legalisatie PAS?

Mobiliteit:

- Algemene reactie van GRAS door de deelnemers was positief.
- Om transitie mogelijk te maken moet infrastructuur op orde zijn: voldoende waterstof vulpunten en capaciteit van elektriciteitsnet.
- Daarnaast mogelijkheid om Hubs verder te ontwikkelen en functies toe te voegen.

Landbouw:

- Innovatie in de landbouw lijkt niet te worden beloond dat zou wel het geval moeten zijn, landbouw heeft zicht op perspectief nodig.
- Graag zou de landbouw helder willen hebben wat het stikstofprobleem in de provincie exact is en waar dit op gebaseerd is (gezamenlijke analyse).
- Onbalans bij industrie (oplossingsgericht) en landbouw (probleemgericht). Inbreng wordt onvoldoende teruggezien in GRAS. Afgesproken is dat landbouw met tekstvoorstel hiervoor komt.
- Probleem van de melders zorgt voor veel onrust, maar ook voor problemen bij de financiering van zaken. Om de landbouw mee te kunnen krijgen moet dit probleem eerst van tafel. Oplossing ligt bij het Rijk die op korte termijn zal aangeven hoe dit wordt opgelost.

Vanuit de natuurorganisaties wordt ingebracht dat innovatief wordt samengewerkt tussen agrariërs en natuurorganisaties, bijvoorbeeld in Westerkwartier. Er wordt verder gerefereerd aan de aanpak binnen het Deltaplan Biodiversiteit waarin Natuur, Milieu en Landbouworganisaties een route aangeven voor gebiedsgericht werken om de opgaven die in het landelijk gebied spelen integraal, gebiedsgericht, onder regie van de provincie en bij voorkeur met behulp van het landinrichtingsinstrument uit te voeren.

Dit lijkt strijdig met het signaal van de landbouwwoordvoerders dat eerst de meldersproblematiek moet worden opgelost en dan pas ruimte is bij de landbouw om te spreken over de bredere problematiek. De landbouwvertegenwoordigers geven aan dat op zich beide sporen naast elkaar kunnen lopen maar dat het oplossen van de meldingenproblematiek voorwaardelijk is om in de brede oplossingsrichtingen mee te denken.

Extern salderen

Extern salderen met agrarische bedrijven met dierrechten wordt in Groningen mogelijk gemaakt vanaf 22 oktober aanstaande. Hiermee volgt Groningen de landelijke trend; in steeds meer provincies wordt extern salderen met agrarische bedrijven mogelijk gemaakt. Extern salderen biedt in principe ruimte voor alle sectoren.

De verwachting is dat Groningse bedrijven amper in beeld zullen komen om te worden aangekocht om extern te salderen: de bulk van de pluim van Groningse bedrijven zorgt voor depositie in Duitsland en is dus niet in te zetten voor saldering. Het is veel efficiënter/kosten effectiever een bedrijf in midden Nederland te kopen met een pluim over alle Noord Nederlandse gebieden, dat levert meer depositieruimte op om mee te salderen.

Als salderen in Groningen mogelijk wordt gemaakt dan betekent dit dat een Gronings initiatief in principe door heel Nederland ruimte kan kopen. Het extern salderen wordt gemonitord en na een jaar geëvalueerd. Afgesproken is dat, indien provinciegrensoverschrijdend rechten worden aangekocht, de provincie waar de rechten worden aangekocht hiervan op de hoogte wordt gesteld.

Bij de landbouwsector bestaat ongerustheid omdat het risico wordt gezien dat de rechter extern salderen dwingend gaat opleggen indien dit een mogelijkheid is.

Vanuit de provincie wordt aangegeven dat vooralsnog geen aanleiding is om te veronderstellen dat dit daadwerkelijk zal gebeuren. In Limburg, waar extern salderen al langer mogelijk is, heeft de Limburgse rechter tot nu toe niet verwezen naar extern salderen in uitspraken.

De natuurorganisaties geven aan dat extern salderen een ongericht instrument is. Vanuit de landbouw wordt dit bevestigd en wordt daarnaast aangegeven dat het lukraak opkopen van agrarische bedrijven de gebiedsprocessen kan doorkruisen.

Van provinciezijde wordt beaamd dat extern salderen geen integrale aanpak is en dat daarnaast niet is uit te sluiten dat aankoop van bedrijven gebiedsprocessen kan belemmeren, omdat ruimte wordt opgekocht die nuttig had kunnen worden benut in een specifiek gebied. Het is echter wel de enige oplossing die op korte termijn ontwikkelingsruimte biedt.

Oplossing melders

Gedeputeerde Staghouver geeft aan dat hierover overleg met de minister is gevoerd. Zij heeft aangegeven dat de warme sanering van varkenshouderijen wellicht deels een oplossing kan zijn. Van de zijde van de landbouw wordt dit betwijfeld: de vraag is in hoeverre sanering van bedrijven in Zuid-Nederland tot ruimte leidt in Groningen. Deze zorg wordt gedeeld door de gedeputeerde.

Vanuit de landbouw wordt daarnaast gevraagd hoe omgegaan wordt met handhavingsverzoeken bij melders.

Aangegeven wordt dat de provincie (bevoegd gezag voor handhaving) tijd kan en zal nemen om de verzoeken te behandelen en partijen een redelijke termijn geeft om het gebrek te herstellen. Dit kan echter niet oneindig, op een gegeven moment zullen bronmaatregelen moeten worden gevonden in zodanige omvang dat de melders van een vergunning kunnen worden voorzien.